

BARNE- OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:	421.00
Dato:	160609
Saksnr:	200901770-030

Vår ref:

Deres ref:

Tromsø:

Barne- og likestillingsdepartementet
Barne- og ungdomsavdelingen
Postboks 8036 Dep.

0030 Oslo

HØRINGSUTTALELSE - forslag til endring i adopsjonsloven og barnevernloven

Formålet

Forslaget er fremmet med den begrunnelse at barnets behov for samvær med biologiske foreldre ikke skal stå i veien for en adopsjon, og må ses i sammenheng med Ot.prp nr. 69 (2008-2009), hvor departementet går inn for økt bruk av adopsjon som barneverntiltak.

Fylkesnemnda i Troms og Finnmark er enig i at det bør legges til rette for en økt bruk av adopsjon i barnevernssaker, og er enig i departementets vurdering av de positive sider ved en økt bruk av adopsjon.

Vi er videre enige i at det i alle fall tidvis kan være bra for adoptivbarn å ha kontakt med sine biologiske foreldre. Dette vil kunne hjelpe dem til å ha et realistisk bilde av biologisk familie og forhindre utviklingen av et glansbilde eller skremmebilde. Samvær vil også kunne hjelpe noen av barna i egen identitetsutvikling.

Middelet

Fylkesnemnda i Troms og Finnmark er imidlertid uenig i departementets forslag til innføring av åpen adopsjon for å nå formålet med lovendringen. Vår uenighet er begrunnet i flere forhold:

- Vi savner dokumentasjon for behov for et så sterkt inngrep i adopsjonsinstituttet.

Basert på vår erfaring fra fylkesnemnda i Troms og Finnmark, antar vi at de fleste potensielle adoptivforeldre sier seg positive til å videreføre kontakt og samvær mellom barnet og biologisk familie, der

slik kontakt er vurdert å være til barnets beste. Behovet for innføring av åpen adopsjon må således knytte seg til en formening om at slike samvær likevel ikke gjennomføres. Innføring av åpen adopsjon kan fremstå som en alvorlig mistillitserklæring til adoptivforeldre, og bør kunne belegges med konkrete tall som viser i hvilken grad samvær faktisk gjennomføres eller ei.

- Ordningen vil medføre en reduksjon av adoptivforeldres mulighet til å ta det fulle ansvar for sine barn.

Man må kunne forutsette at adoptivforeldre over tid har vist seg godt kvalifiserte til å ivareta omsorgen. Herunder vil det være viktig at de er ansvarlig for til enhver tid å vurdere om kontakten med biologisk familie vil være til barnets beste, og i tilfelle hvilket omfang dette til enhver tid bør ha. Dersom adoptivforeldrene ikke er enig i at samvær med biologisk familie vil være bra for deres barn, vil et tvangsvedtak være et alvorlig inngrep i adoptivforeldrenes ansvar og rettigheter.

- Ordningen vil medføre en urimelig begrensning av adoptivforeldrenes liv

Dersom det oppstår endringer i adoptivforeldrenes livssituasjon, som vanskeliggjør samvær, pålegges adoptivforeldrene å forsøke å få fremmet endringssak for nemnda. Dette medfører at de igjen vil måtte stille seg åpne for nærgående og belastende undersøkelser i en sak som på ingen måte handler om omsorgssvikt. Fylkesnemnda i Troms og Finnmark vil dessuten bemerke at forsalget innebærer at adoptivforeldrene for eksempel ikke kan ha lengre utenlandsopphold uten at endringssak må fremmes for nemnda. Det synes for øvrig vanskelig å få endret samvær av slike for så vidt tenkelige og praktiske årsaker, ut i fra ordlyden i lovforslaget.

- Koplingen mellom adopsjon og samvær i samme sak vil kunne oppleves som et press for adoptivforeldrene.

I en sak om adopsjon vil fosterforeldre som ønsker å adoptere kunne føle seg tvunget til å samtykke til samvær på tvers av hva de vurderer som familiens og barnets beste. Lovforslaget om samtykke fra adoptivforeldrene som vilkår for å tilkjenne samvær mellom biologiske foreldre og barnet, kan også medføre at dersom det ikke gis samtykke fra disse, medfører det en risiko for at dette vil tale til ugunst for adoptivforeldrene i selve adopsjonsspørsmålet - uten at det nødvendigvis er grunn til det.

- Adoptivforeldrene vil bli avhengig av et langt fremtidig samarbeid med barneverntjeneste og biologisk familie med snevre muligheter for å fri seg fra dette.

Dette vil kunne ha negative virkninger for rekrutteringen av fosterhjem som vil adoptere.

- Muligheten for senere saker er betydelig.

Det er grunn til å frykte en uthuling av det som er fremmet som forslag fra departementet. Det ligger i sakens karakter at et samvær fastsatt for en femåring kan være lite egnet for en trettenåring. Den ønskede ro og stabilitet blir derfor ikke oppnådd.

- Om biologisk familie ikke er enig i adopsjon kan samvær brukes til uheldig påvirkning.

Vi er ikke ubetinget enige i at barnet etter en adopsjon vil kunne dra på samvær i trygg forvisning om at de ikke skal flytte tilbake til biologisk familie. En slik dypere forståelse vil være helt avhengig av barnets alder og modenhet.

- samvær kan ikke fastsettes ved frivillig adopsjon

Det fremgår av høringsnotatet at adopsjonsmyndighetene ikke skal fastsettes samvær ved innvilgelse av frivillig adopsjon. Dette innebærer at frivillige adopsjoner - som trolig gir det beste utgangspunkt for videre kontakt og samarbeid mellom biologiske foreldre og adoptivforeldre - ikke lar seg gjennomføre dersom de biologiske foreldrene setter som vilkår at de ønsker årlige samvær. Dette fremstår for oss som en lite heldig effekt av ordningen, hvilket taler for at den ikke bør innføres.

Til departementets avsnittet om ankeadgang/senere prøving

Fylkesnemnda Troms og Finnmark mener at fosterforeldrene må få partsstatus i det øyeblikk fylkesnemndas vedtak om samtykke til adopsjon er truffet. De må derfor også ha ankeadgang til tingretten med hensyn til samværsfastsettelsen. Selv om de har samtykket i fastsettelse av samvær, kan man ikke se bort fra at samvær fastsettes i et langt høyere omfang enn det adoptivforeldrene anser som akseptabelt for barnet. Dette gjelder særlig dersom loven ikke fastsetter noen øvre grense for antall samvær.

Fylkesnemnda Troms og Finnmark er tilfreds med at biologiske foreldre ikke kan fremme sak om økning av samvær i ettertid.

Konklusjon

De negative konsekvensene av en åpen adopsjon er etter vår oppfatning betydelig større enn de positive. Vedtak om samvær kan etter forslaget heller ikke tvangsgjennomføres mot barnets eller adoptivforeldrenes vilje, og vedtaket vil ut fra dette

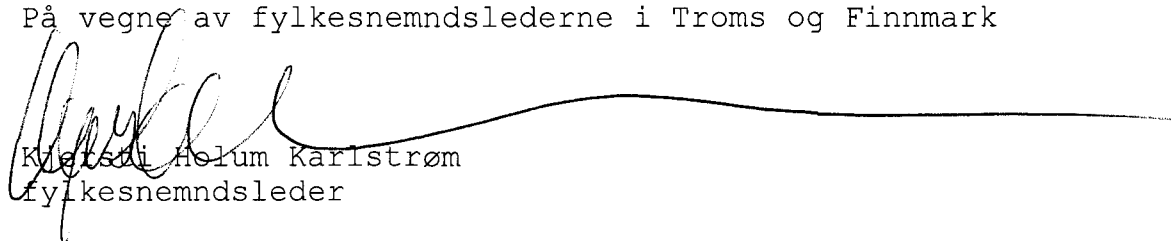
ha begrenset verdi. Det viktigste blir likevel antagelsen om at innføringen av åpen adopsjon ikke vil føre til flere adopsjoner.

Alternativt forslag

Som det fremgår av ovenstående er fylkesnemnda i Troms og Finnmark enig i departementets målsetning, og vi ser også at samvær etter adopsjon kan ha positive konsekvenser for barnet. Vi mener imidlertid at denne målsetning kan nås uten at man gjør et slikt inngrep i adopsjonsinstituttet, og vi foreslår endringer som for eksempel går ut på at barneverntjenesten gis plikt til å vurdere adopsjon som barnevernstiltak dersom fosterhjems plasseringen har vart i et visst antall år. Dette vil tvinge barneverntjenestene til å vurdere spørsmålet innen en bestemt frist, men ikke minst vil det øke barneverntjenestens fokus på adopsjon som barneverntiltak. I tillegg bør fosterforeldre gis anledning til å fremme krav om adopsjon, gjennom barneverntjenesten på vanlig måte, etter et visst antall år som fosterhjem. Dette vil føre til at fosterforeldre ikke vil være avhengig av den lokale barneverntjenestens initiativ eller kapasitet.

Tromsø, den 15. juni 2009

På vegne av fylkesnemndslederne i Troms og Finnmark

Kjetil Holm Karlstrøm
fylkesnemndsleder